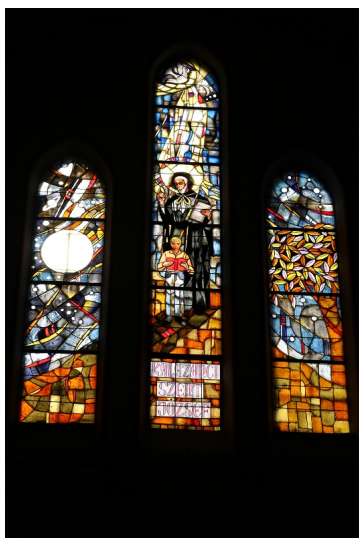

Augusztus 25.

Kalazanci Szent József és Szent IX. Lajos király

Kalazanci Szent József

Perasalta de la Sal, 1556/57. +Róma, 1648. augusztus 25.

Kalazanci József (José Calasanz) a piarista rend alapítója Peralta de la Sal faluban, egy tekintélyes észak-spanyolországi családban született 1557-ben. 1571-től a léridai egyetemen hallgatott filozófiát és jogot; teológiai tanulmányait Léridában, Valenciában és Alcalában végezte. A valenciai egyetemet azért hagyta el, mert az egyik unokahúga beleszeretett, és addig üldözte, amíg József át nem ment az alcálai egyetemre. Már iskolás korában „a kis szent”-nek nevezték.

1583. december 17-én szentelték pappá. Néhány évig káplán volt az urgeli egyházmegyében, majd püspöke megtette az egyházmegye trempei részének helynökévé. Feladata elsősorban fizikailag volt nehéz, mert a terület plébániáit a Pireneusok úttalan hegyei és völgyei miatt nagyon nehéz volt megközelíteni. Ő azonban minden nehézség ellenére végiglátogatta a plébániákat és sok visszaélést sikerült megszüntetnie. Püspöke annyira elégedett volt a munkájával, hogy kinevezte általános helynökévé.

Úgy tűnt, hogy József pályája zavartalanul ível fölfelé, ő azonban a szíve mélyén érezte, hogy Isten másra hívta, nem az egyházkormányzati pályán való állandó emelkedésre. Ezért 1592-ben lemondott állásáról, atyjától örökölt tekintélyes vagyonát eladta, árát szétosztotta a szegények között, majd elköltözött Rómába.

Öt éven át egykori egyetemista társa, Asciano Colonna házában lakott. Naponta éjjélkor felkelt és még pirkadat előtt végigjárta a hét főtemplomot. Ahol csak tudott, segített a szegényeken és a betegeken. Az 1595. évi járvány idején Lellisi Szent Kamillal (lásd július 14-én), akihez bensőséges barátság fűzte, fáradságot nem kímélve enyhítették a nyomorúságot.

Hamarosan felfigyelt rá, milyen sok gyermek csavarog otthontalanul és magára hagyottan Róma utcáin. Szemmel láthatóan senki nem törődött velük. József ezért belépett egy hitoktató egyesületbe, melynek tagjai vasárnaponként és ünnepeken katekézist tartottak gyermekeknek és felnőtteknek, de hamarosan be kellett látnia, hogy a gyermekek alapvető problémáját ez nem oldja meg.

Az iskolázás akkoriban elég költséges volt. Józsefet pedig egyre inkább az a kérdés foglalkoztatta, hogyan lehetne ezeket a szegény gyermekeket rendszeres, mindennapos iskolázáshoz segíteni. Először a római plébánosokhoz fordult, és kérte, engedjék meg, hogy ezek a szegények is járhassanak a plébániai iskolába. A plébánosok nem zárkóztak el, csak azt kérték, hogy ennek fejében a város emelje meg az iskolák számára nyújtott támogatás összegét. Ezt pedig a városi tanács, a szenátus elutasította.

Ekkor József a szerzeteseknél zörgetett tervével. Előbb a jezsuitákat, majd a domonkosokat kereste fel, de mindkét rend azt a választ adta, hogy már túl vannak terhelve meglévő feladataikkal is, egy ilyen újabb vállalkozásban nem tudnak érdemleges segítséget nyújtani.

József ekkor belátta, hogy más választás nincs, neki magának kell megpróbálnia megoldást találni. Don Antonio Brendani, a Szent Dorottya-templom plébánosa rendelkezésére bocsátott két termet, s megígérte, hogy maga is segíteni fog a tanításban. További két pappal, tehát négy „tanerővel”, 1597 novemberében megnyílt a Szegény Gyermekek Ingyenes Iskolája, a Schola Pia.

Néhány hét múlva már száz gyermek szorongott a két teremben, és a számuk egyre nőtt. Így Józsefnek hamarosan több papot is segítségül kellett hívnia a tanításhoz. Két év múlva már egy egész házat béreltek. Ekkor elbúcsúzott addigi vendéglátójától, és a többi tanítóval az új épületbe költözött, ahol az ő irányítása mellett a tanító atyák közösségi életet éltek.

További két év alatt a növendékek száma hétszázra nőtt, ezért 1602-ben a termek számát ismét növelniük kellett. Mikor az iskola udvarán harangtornyot állítottak és feltették a harangot, József leesett a létráról és eltörött a lába. A törés rosszul forrt össze, ennek következtében haláláig fájt a lába és sántított. De a testi fájdalom semmi volt ahhoz képest, amit lélekben kellett elszenvednie élete második felében.

VIII. Kelemen pápa rendszeresen fedezte az iskola kiadásainak egy részét. Közben pedig annyira terjedt iskolájuk jó híre, hogy módos családok is kezdték oda járatni a fiaikat. Emiatt más iskolák vezetői féltékennyé lettek, irigykedni kezdtek a piaristákra. Az intézetet megrágalmazták a pápánál, aki váratlanul két bíborost küldött ki ellenőrzésre. A vádak alaptalansága hamarosan kiderült, s az eredmény épp az ellenkezője lett, mint szeretnék volna a rágalmazók: a pápa személyes oltalmáról biztosította az intézetet. Néhány évvel később az eset ugyanúgy megismétlődött V. Pál pápával, de akkor az eredmény úgy módosult, hogy a pápa megkettőzte az évi támogatás összegét.

1611-ben József iskolájában már ezer növendék tanult, köztük sok zsidó fiú, akiket maga József hívott meg az iskolába. Most már olyan helyzetben voltak, hogy megvásárolhattak egy nagy házat. Nem sokkal később Rómán kívül is egymás után nyíltak a piarista iskolák nemcsak Itáliában, hanem Európa más országaiban is. A társulatot a Kegyes Iskolák Rendjének (Ordo Scholarum Piarum), vagy röviden Piaristák rendjének nevezték el, és József lett az első általános rendfőnök.

Utolsó éveiben egy nagyon kemény próbatét várt Józsefre: felvételét kérte a rendbe egy Mario Sozzi nevű pap, akiben - mint hamarosan a felvétele után kiderült - olyan nagy hatalomvágy élt, hogy mindenáron ő akart a rendfőnök lenni. Baráti körének befolyásával és gyalázatos rágalmaival elérte, hogy Józsefet megfosztották a rendfőnöki tisztségtől. Ezzel a rend méltatlan és avatatlan kezekbe került, és Józsefnek számtalan megaláztatást és súlyos meghurcoltatást kellett kiállnia. Az ügy azzal végződött, hogy X. Ince pápa 1646-ban feloszlatta a rendet.

Ekkor úgy tűnt, hogy a kilencvenéves József egész életműve semmivé lett. Mikor hírét vette,

csak annyit mondott: „Az Úr adta, az Úr elvette. Legyen áldott az Úr neve!” Nem csoda, ha az emberek úgy beszéltek róla, mint második Jóbról.

Mindezen lelki gyötrelmek sem tudták megháborítani a szent belső békéjét. Halálos ágyánál pedig kiderült, hogy a nép milyen tisztelettel nézett föl rá: végelethatatlan sorokban jöttek az emberek a betegágyához, hogy még egy utolsó áldást kapjanak tőle. 1648. augusztus 25-én halt meg a római San Pantaleo rendházban, közel 91 éves korában. Halálának másnapján hatalmas tömeg gyűlt össze ravatalánál, több csodás gyógyulás is történt. A további föltűnés elkerülése végett rendtársai augusztus 27-én hajnalban temették el a San Pantaleo-templomban. Miként József előre megjövendölte, az intézményt nyolc évvel a halála után ismét szerzetesrend rangjára emelték, őt magát pedig 1727-ben szentté avatták. Ünnepe 1769-ben vették fel a római naptárba, augusztus 27- re. 1969-től augusztus 25-én ünnepeljük.

Szent IX. Lajos király

Poissy(?), 1219. április 25. +Tunisz, 1270. augusztus 25.

VIII. Lajos király (1223-26) és Kasztíliai (Szent) Blanka fia.

Az uralkodók között, akiket az Egyház szentként oltárra emelt, az egyik legvonzóbb Lajos király. Részben egy durva és gátlástalan korszakban tanúsított nemeslelkűsége, részben áldozatos törekvése miatt, amellyel Isten szolgálatát minden egyéb érdek elé állította. Támogatta a ferenceseket, domonkosokat, ő maga Szent Ferenc III. rendjébe lépett.

Beauvais tartományban, Poissyben vagy La Neuville-en-Hezben született. Atyja, a francia király meghalt még mielőtt Lajos tizenkét éves lett volna, s az uralkodás a királynéra, Kasztíliai Blankára maradt. Kezdetben meg kellett küzdenie a sógorával, Philipp Hurepellel, aki egy jelentős párt élén tört a trónra, de a champagne-i Thibaut gróf segítségével Blanka meg tudta védeni özvegyi jogait.

Lajos nagyon gondos nevelésben részesült. Édesanyja mélyen beleültette a lelkébe a keresztény kötelességtudatot és a bűntől való irtózást, de anyai ösztöneit követve uralkodott a fián azután is, hogy 1226. november 29-én Lajost megkoronázták. 1234. május 27-én feleségül adta Lajoshoz az akkor tizenhárom éves Provence-i Margitot. Ám az esküvő után még hat évig távol tartotta egymástól a fiatalokat, s utána is nagyon beleszólt az életükbe, úgyhogy kínos

fáradsággal tudták csak megvédeni magukat e félreértett anyai szeretet beavatkozásaival szemben. Ettől eltekintve azonban Blanka királynő nagyon jó politikus volt.

Lajos 1236-ban vette át a kormányzást, s mindjárt fegyveresen kellett szembeszállnia vazallusai ismételt lázadásával, amelyet III. Henrik, Anglia királya szított. Néhány év múlva, 1244-ben egy betegségében fogadalmat tett, hogy ha felgyógyul, keresztes háborút szervez a Szentföld visszaszerzésére, amelyet a mohamedánok éppen akkor újra hatalmukba kerítettek. A hadjárat valóra is vált. Lajos a feleségével, Margittal együtt vett benne részt, az országot pedig Blanka anyakirálynőre bízták. Mivel Szicília az akkor éppen kiközösített II. Frigyes császár birtoka volt, elkerülték hajóikkal, és Cipruson át érkeztek Egyiptomba. 1249 júniusában Lajos megostromolta és elfoglalta Damiette erődítmenyét, amely a Szentföld felé vezető utat nyitotta meg számukra. Néhány hónap múlva egy másik, arabok által védett erőd, Mansourah előtt vereséget szenvedett és lovagjaival együtt fogságba esett. Fogságában vérhast kapott, fel kellett adnia Damiette-et, s csak váltságdíj fejében bocsátották szabadon. Katonái nagy része ekkor cserbenhagyta és hazatért. Lajos még hosszasan, mintegy három évig a Szentföldön maradt, és megerősítette a keresztények kezében lévő birtokokat és erődöket.

Blanka királynő 1252-ben meghalt. Lajos a hír hallatára elhatározta, hogy visszatér országába. 1254. szeptember 7-én vonult be Párizsba. Ettől kezdve nagyon serényen vette kézbe országa ügyeit. A magánélete inkább szerzetesi, mint királyi volt: naponta részt vett legalább egy szentmisén és teljes egészében imádkozta a papi zsolozsmát. Korábban is nagyon egyszerűen élt, a Szentföldről való visszatérés óta azonban még szigorúbb volt önmagával szemben. Lemondott a vadászat gyönyörűségéről, amit pedig nagyon kedvelt. Elutasított magától minden fényűzést az öltözködésben, és vezekelt: böjtölt, ostorozta magát, vezeklőövet viselt. Életrajzírói általában kiemelik türelmét és alázatosságát, amely korának vad és kíméletlen szellemével szemben nagyon feltűnő volt. Különösen hangsúlyozza e vonásait Joinville atya, aki mint a király és a királynő gyóntatója szemtanúként beszél róluk. Lajos még arra is képes volt, hogy zokszó nélkül elviselje szolgálai ügyetlenségét vagy egy szegény asszony szidalmait.

A király ugyanakkor nagyon jó férj és családapa volt. Margit királynő tizenegy gyermekkel ajándékozta meg, akik közül kilencen fel is nőttek. Lajos pedig nagyon gyengéden szerette a feleségét. Fáradhatatlan volt a szegények szolgálatában és szeretetében. Saját kezével szolgált nekik, gondozta még a leprásokat is.

Keresztény gondolkodása abban a fáradozásában is kinyilvánult, amellyel javítani akart az ország életén. Az épp ekkor újra felfedezett római törvénygyűjtemény - amely Justinianus Pandektái néven vált ismertté - lehetőséget nyitott számára, hogy jelentős újításokat vezessen

be a törvényhozásban, és korlátozza a vidéki urak hatalmát. Elvette tőlük az önkényes bíraskodás és ítélkezés jogát. Betiltotta a párbajt mint igazságszolgáltatási módot, s hogy a vazallusok közötti magánháborúkat korlátozza, bevezette az évenkénti negyvennapos fegyverszünetet, amelyet így neveztek: „a király negyven napja”.

Szívesen szolgáltatta maga igazságot: Vincennes-ben, ahol gyakran tartózkodott, a peres felek szabadon felkereshették. Más szempontokból azonban Lajos is korának gyermeke volt, aki kemény, olykor kegyetlen büntetéseket rótt ki az istenkáromlókra, az eretnekekre és a zsidókra. Ennek ellenére művelt és józanul gondolkodó uralkodó volt.

Uralkodása idejére olyan fordulatok esnek, amelyek a gondolkodásban, a művészetekben és az irodalomban jelentős változásokat hoztak. Nagy érdeklődéssel követte Aquinói Szent Tamás és Beauvais-i Vince működését. Támogatta Robert de Sorbont a később róla Sorbonne-nak elnevezett egyetem megalapításában. Felépítette a híressé vált Sainte-Chapelle-t, hogy méltó helye legyen a Szentföldről hozott ereklyéknek (különösen a töviskoronának). Emellett sok karitatív intézmény alapítását köszönheti neki Franciaország, többek között a Quinze-Vingts kórház, amely háromszáz vak gondozását tette lehetővé.

Lajos erkölcsi feddhetetlensége leginkább mégis külpolitikájában mutatkozott meg. Nagyapja, Fülöp-Ágost hódítását, amellyel az angol királyságtól területeket vett el, jogtalannak nyilvánította. Ezért 1269-ben az abbeville-i szerződéssel visszaadta III. Henrik angol királynak Périgord, Limousin, Agen, Quercy és Saintonge területét. Henrik ennek viszonzásaként lemondott minden egyéb franciaországi jogáról. A kortársak e szerződést hevesen támadták. Igazságszeretete ennek ellenére olyan megbecsülést váltott ki, hogy idegen uralkodók kérték fel békebírónak egymás közti viszályaik rendezésében. Másrészt viszont eltúrte a testvére, Anjou Károly vállalkozását, amellyel meghódította Nápolyt, jóllehet a pápa, IV. Orbán ezt Lajosnak adományozta.

IX. Lajos uralkodása alatt Franciaország a nyugalom és a béke korszakát élte. A közel-keleti fejlemények azonban továbbra is foglalkoztatták a királyt. 1261-ben jött a hír, hogy Bibarsz egyiptomi szultán elfoglalta Palesztina nagy részét. Ezért Lajos király elhatározta, hogy ismét keresztes hadjáratot szervez. Hatvanezer fős sereget készített fel az útra. Elindulásuk után az első céljuk Tunisz volt, itt akarták bevárni Anjou Károlyt. Lajos serege Tunisz városa közelében vert tábor. A tétlen várakozás közben azonban kolera ütötte fel a fejét a táborban. Meghalt a király fia, Nevers grófja is, és megbetegedett maga a király is. Mivel érezte halála közeledtét, hívatta másik fiát, Fülöpöt, megáldotta, és ellátta utolsó jó tanácsaival. Majd kérte ápolóit, hogy fektessék hamuba és így halt meg 1270. augusztus 25-én.

Lajos király nem volt sem nagy hadvezér, sem nagy politikus. De rendkívüli emberi és keresztény erényei, amelyeket az egész Nyugat szeme láttára megtestesített, a keresztény királyok eszményképévé avatták. VIII. Bonifác ezért határozta el, hogy 1297. augusztus 11-én szentté avatja. Meggyanúsították ugyan, hogy az akkor uralkodó Szép Fülöp felé akar ezzel lépést tenni, valójában azonban inkább a szent király felé általánosan megnyilvánuló vallásos tiszteletet ismerte el hivatalosan is. Ünnepe azonnal felvették a római naptárba, augusztus 25-re.

Az aranyművesek, borbélyok, cukrászok, desztillátorok, divatkereskedők, ékszerészek, épületmunkások, fegyvergyárosok, fegyverkovácsok, fodrászok, frissítőárusok, gipszöntők, gombkötők, hajómunkások, kalmárok, kárpitosok, kefekötők, kőfaragók, ötvösök, paszomántosok, selyemgyárosok, szabók, tűzijátékárosok, vaskereskedők védőszíje, pestis ellen kéri oltalmát.

Irodalom:

[Szentek élete: Kalazanci Szent József](#)

[Magyar Kurír: Kalazanci Szent József és Szent IX. Lajos király](#)

[Katolikus Lexikon: József](#)

[Magnificat: Kalazanci Szent József](#)

[Szentek élete: Szent IX. Lajos király](#)

[Magyar Katolikus Lexikon: Szent IX. Lajos](#)

[Ferencesek: Ferences emléknap: Szent IX. Lajos király – augusztus](#)

25.

Ajánlott irodalom:

[Kalazanci Szent József A piarista rend alapítója](#)

[Kalazanci Szent József lelki és pedagógiai](#)

[Rubicon: Történelmi M. Tamás: Szent Lajos francia király halála](#)

[19. század: Lajos, IX. Szent \(Capet-ház\)](#)